

BUDHA DAL PUBLIC SCHOOL, SAMANA

LESSON PLAN

CLASS - X

SUBJECT - PUNJABI

SYLLABUS - TERM - I

Name of Teacher: Ms. Jaswinder Jassi

TERM - I

TERM - II

ਵਿਸ਼ਾ:- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ (ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ) ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਉਦੇਸ਼	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ। ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	1. ਕੀ ਇਸ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? 2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੌਣ ਸਨ? 3. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	<ul style="list-style-type: none"> Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube.com/playlist?
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਮੁੱਖ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਜੰਮਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਗਣੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਰਸਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਰਨ ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਉਸ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰਖਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਜਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਏਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ-ਅਰਥ, ਵਾਕ ਬਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਪਾਠ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਭੰਡਿ, ਬੰਧਾਨ ਅਤੇ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ?
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। 1. ਭੰਡਿ - ਇਸਤਰੀ 2. ਬੰਧਾਨ - ਸੰਬੰਧ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ 3. ਮੰਗਣ - ਕੁੜਮਾਈ, ਮੰਗਣੀ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਚਾਰਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ (ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ) ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਸਨ? 2. ਸਾਡੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਖ਼ਸ਼ਦਾ ਹੈ? 3. ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube.com/playlist?</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਤੇ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦ, ਸ਼ਬਦ-ਅਰਥ, ਵਾਕ ਬਣਾਉਣੇ ਅਤੇ ਪਾਠ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਖੱਤੇ, ਗੁਰ, ਤੁਠੈ ਅਤੇ ਕਿਲਵਿਖ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?</p>
<p>ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਵੇਗਾ। 1. ਖੱਤੇ - ਭੁੱਲਾਂ, ਪਾਪ 2. ਗੁਰ ਤੁਠੈ - ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋ ਕੇ 3. ਕਿਲਵਿਖ - ਪਾਪ</p>
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤਾ ਅਭਿਆਸ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੇਗੀ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ - ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ
ਲੇਖਕ - ਪ੍ਰਿੰ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਿੰ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ? 2. ਉਹ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ? 3. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/JYDPHXVFTI</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਘਰ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਪਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀ ਰਹਿਣੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਘਰ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਮਨੁੱਖ ਕੋਝੇ, ਸੜੀਅਲ ਅਤੇ ਖਿਝੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਘਰ ਵਿਚਲਾ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਮਰਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਫੈਲ ਰਹੀ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਕਾਰਨ ਘਰੋਗੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੈ ਤੇ ਬਜ਼ਾਰੀ ਰਹਿਣੀ - ਬਹਿਣੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰਨ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਘਰੋਗੀ ਜੀਵਨ ਉੱਪਰ ਕਿਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? 2. ਕਾਰਲਾਈਲ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?
<p>ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ 2. ਖਿਝੂ ਅਤੇ ਸੜੂ
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਘਰ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਪਾਸ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਵਸਤੁਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਮਨੁੱਖ ਦ ਸੁਭਾ ਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਦਾ ਸਾਂਚਾ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਹੈ? 2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ? 3. ਲੇਖਕ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ?
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਲੇਖ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਮਿਲੇਗਾ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ - ਬੋਲੀ
ਲੇਖਕ - ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? 2. ਕੀ ਬੋਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ? 3. ਕੀ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਾਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/u3MTTJ8ZRBU</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਮੂੰਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ ਪਰਤੂੰ ਬੋਲੀ ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਮੋਹਰਾਂ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਲੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹੁਸਨਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾ ਦਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾ ਕਰੇ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਅਤੇ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? 2. ਕਿਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਨ ਉੱਤੇ ਚਿਤਰੇ ਲਫਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਨਹੀਂ?
<p>ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ - ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਮੂੰਹ 2. ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>Flash Cards ਦੇ ਜਰੀਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਪਾਸ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 'ਬੋਲੀ' ਲੇਖ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ? 2. ਲੇਖਕ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਭੁੱਖ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ? 3. ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਹੈ?
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਪਾਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਚੁਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਕਹਾਣੀ - ਕੁਲਫੀ
ਲੇਖਕ - ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ

ਉਦੇਸ਼	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ। ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 2. ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਕਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ? 3. ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸੱਤਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/hxILFK7F6HO
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਜੂਨ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਲਫੀ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮੁਰਮੁਰਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ। ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਕਾਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਟਕਾ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 25 ਤਾਰੀਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੁਲਫੀ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਲੈ ਲਏ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕੁਲਫੀ ਨਾ ਖੁਆ ਸਕਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕੁਲਫੀ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਖੇਡ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਰਾ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕੁਲਫੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁਲਫੀ ਵੀ ਖਿਲੋਰ ਗਈ। ਸ਼ਾਹਣੀ ਦੇ ਉਲੁੰਮਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਾਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਪੇੜ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੁਝ ਵੰਡ ਸੁਦੈਣੇ, ਕਾਇਰ ਪਿਓ ਦੇ ਘਰ ਬਹਾਦਰ ਮੁੰਡਾ ਜੰਮਿਐ।”
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਹਿਕਮਤ, ਮੱਛਰਦਾ, ਬਿਹਬਲ, ਛੋਪਲੀ - ਛੋਪਲੀ ਆਦਿ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕਹਾਣੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਦੱਸੇਗਾ। <ol style="list-style-type: none"> 1. ਹਕੀਮੀ 2. ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਦਾ 3. ਬੇਚੈਨ 4. ਦੱਬੇ ਪੈਰ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਕਹਾਣੀ Inact ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਔਖੇ ਸ਼ਬਦ: ਦੇ ਅਰਥ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। <ol style="list-style-type: none"> 1. ਪਿੜੀਆਂ 2. ਟਕਾ 3. ਧੋਲਾ 4. ਮਾਮੂਲ ਆਦਿ
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਮਾਨ ਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਗ ਰਹੇ ਲੋਕ ਯੁੱਧ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਕਹਾਣੀ - ਅੰਗ - ਸੰਗ
ਲੇਖਕ - ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਉਦੇਸ਼	ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਖੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਫੋਕੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੇ ਐਸ਼ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 2. ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਕਿਹੜੀ ਕਹਾਣੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ? 3. ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/8cqjmMOKVfo
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ - ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ, ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਫ਼ਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੰਦਹਾਲੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਗ - ਸੰਗ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਸ਼ਿਆ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਨ ਨਾ ਦੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਯਕਮੁਸ਼ਤ, ਉਭਾਸਰੇ, ਇਹਤਿਆਤ ਆਦਿ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੇਗਾ। <ol style="list-style-type: none"> 1. ਇੱਕੋ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ 2. ਕੁਸਕੇ 3. ਚੌਕਸੀ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਅੰਗ - ਸੰਗ ਕਹਾਣੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ Inact ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦ: ਦੇ ਅਰਥ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। <ol style="list-style-type: none"> 1. ਜ਼ਮੀਰ 2. ਚਵਾਖਾ 3. ਰਿਆਇਤ 4. ਆਤੁਰ
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਅੰਗ - ਸੰਗ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਪਾਠ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ - ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ)

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ - ਕਾਵਿ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਕਾਵਿ - ਟੁਕੜੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਕੇ ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ - ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਸਨ। 2. ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਕਿਸ ਨੇ ਰਖਵਾਈ? 3. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/NFBFUVKKZGg</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਮਾਤਾ ਹੈਂ। ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਭਰਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸਭ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਹੈ, ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ -ਜੰਤੂ ਤੇਰੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਕੇ ਮੈਂ ਬੜਾ ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਠੰਢਾ - ਠਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਮਾਨੋ ਆਤਮਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਔਖਾ ਘੋਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵੀਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਏਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਬੰਧਪੁ, ਕਾੜਾ, ਬਿਖਾੜਾ - ਵਿਖਮ ਆਦਿ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ 2. ਚਿੰਤਾ 3. ਅਖਾੜਾ, ਸੰਸਾਰ
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਕਵਿਤਾ ਗਾਇਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ?</p>
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਔਖਾ ਘੋਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਵਿ - ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਉਦੇਸ਼	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੌਣ ਹਨ? 2. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਏ? 3. ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹੜਾ ਹਨੇਰਾ ਮਿਟ ਗਿਆ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/FLHCWMPXM
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਸਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਥਾਂ - ਥਾਂ ਸੱਚ ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੌਂ - ਖੰਗ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨੂੰ ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਯੁਗ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੋਮਣੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਛਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਵਸੋਆ, ਢੋਆ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਦਿ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਵਿਤਾ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ। 1. ਵਿਸਾਖੀ 2. ਮੇਲ 3. ਸ਼ੋਮਣੀ ਗੁਰੂ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਰੁਚੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਕੀ ਹੈ? ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਸੰਖੇਪਾਤਮਕ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। <ol style="list-style-type: none"> 1. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਦੇ ਆਸਣ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ? 2. ਥਾਂ - ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ? 3. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਧੁੰਦ ਮਿਟ ਗਈ?
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ - ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਲੇਖਕ:- ਡਾ: ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ। ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ। ਠਰਦਾਸ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹੈ? 2. ਕੀ ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ? 3. ਸਵੈਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕਿਸ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/mXQfJGLtx8E</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਅਰਦਾਸ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਥਾਹ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਅੰਤ ਸਭ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭਲੇ - ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਲਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜਗਤ - ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਬਖਸ਼ਾਈਏ। ਸਾਨੂੰ ਜਗਤ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਕਰਤਾਰ ਵੱਲ ਲਾ ਕੇ ਸਦਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਵਾਰੇ ਆਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਸ ਦੀ ਖਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ? 2. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਔਕੜ ਵੇਲੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਸੀ?
<p>ਪੜ੍ਹਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਅਰਦਾਸ 2. ਅਰਦਾਸ
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਅਰਦਾਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ - ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੇ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਬੰਦੇ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? 2. ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਕਦੋਂ ਬੋਝਾ? 3. ਸੁਕਰਾਤ ਨੇ ਸ਼ਰਬਤ ਵਾਂਗ ਦੀ ਪੀਤਾ ਸੀ?
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਪਾਠ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਹੈ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਰ ਦਰਗਾਹੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ - ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ - ਵਡੇਰੇ

ਲੇਖਕ:- ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ

ਉਦੇਸ਼	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ - ਰਿਵਾਜਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ - ਭਰਮਾਂ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	1. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ - ਵਡੇਰੇ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ? 2. ਗਿ: ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	• Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸੱਤਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/a2.-BrbdOL8
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਲੇਖਕ ਦੇ ਵੱਡੇ - ਵਡੇਰੇ ਪੁਰਾਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਬੇ ਚਾਰ ਭਰਾ ਸਨ, ਜੋ ਨਰੋਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਦੱਬ ਕੇ ਵਾਹੁਣ ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਭੈਣ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਚ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਮਣ ਕੱਚੀ ਜੁਆਰ ਨਿਕਲੀ। ਉਸ ਭੈਣ ਦੇ ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬਣਿਆ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ - ਵਡੇਰੇ ਕੋਈ ਦਿਓ - ਦਾਨੋ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਅਜਨਬੀ, ਨਾਬਰ, ਰੋਹੀਆਂ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੇ ਜਾਣਗੇ। 1. ਓਪਰਾ 2. ਇਨਕਾਰੀ 3. ਜੰਗਲ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਮੁਗਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਤੀਰੀ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏਗਾ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪਾਠ ਦਾ ਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੱਭ ਲੈਣ।
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਪਾਠ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਇਕਾਂਗੀ - ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ

ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ:- ਡਾ: ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

ਉਦੇਸ਼	ਨਾਟਕ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ। ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਰਾਹੀਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗ - ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਦਿਖਾਉਣਾ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਾਟਕ ਦੇਖਿਆ ਹੈ? 2. ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ। 3. ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਾਂਗੀ ਹੈ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	<ul style="list-style-type: none"> • Smart Board, Zoom, Screen sharing
ਸਹਾਇਕ ਸਤੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, white board, video https://youtube/TTw5hdkObgM
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	‘ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਇਕਾਂਗੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1705 ਈ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਤ ਫ਼ਾਰਸੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ‘ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਛਤਾਵਾ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਰ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਇਕਾਂਗੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕਾਂਗੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।</p> <p>ਜਿਵੇਂ:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਚਾਰ ਬੇਟੇ ਕਿਸ ਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ? 2. ਕਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? 3. ਧੌਖੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ?
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ। ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੀ ਦੱਸੇਗਾ।</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ 2. ਚਮਕੌਰ ਦੀ 3. ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਂ ਨੇ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਇਕਾਂਗੀ ’ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ inact ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	‘ਜਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਇਕਾਂਗੀ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਣਗਿਣਤ ਲੜਾਈਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

SECOND TERM

ਵਿਸ਼ਾ:- ਕਵਿਤਾ - ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ
ਕਵੀ:- ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ - ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<p>ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ' ਕਵਿਤਾ ਕਿਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ? ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?</p>
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ਜੂਮ
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, ਸਮਾਰਟ ਬੋਰਡ https://youtu.be/66z-T9qROag</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>'ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ' ਨਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਫੇਰੂ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ / ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਬਾਹੀ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇਵੀਅੰਤ ਹਾਰ ਗਈਆਂ। ਜੇਕਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਂਦੇ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਮੇਖ ਜ਼ੀਨਾਂ, ਅੰਬਾਰੀਆਂ ਆਦਿ</p>
<p>ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੱਸੇਗਾ। 1. ਮੇਖਜ਼ੀਨਾ - ਸ਼ਸਤਘਰ 2. ਅੰਬਾਰੀਆਂ - ਹੌਦਿਆਂ</p>
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਕਵਿਤਾ Inact ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਦਰਦਾਨ ਵਿਆਕਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਲ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।</p>

ਵਿਸ਼ਾ:- ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ -
ਲੇਖਕ:-

ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ
ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ

ਉਦੇਸ਼	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ - ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਉਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	• ਜੂਮ
ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, ਸਮਾਰਟ ਬੋਰਡ https://youtu.be/10k-Hpo806w
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕੇਵਲ ਸਬਰ ਸੰਤੋਖ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਹਲਕਾ ਫੁਲਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਰ ਕੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਆਤਮ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਝੁਰੜੀਆਂ ਬੂਟਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਨਹੀਂ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਅਸ਼ਿਸਟਤਾ, ਸਰਮਾਇਆ, ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ, ਜਗਿਆਸੂ ਆਦਿ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ। 1. ਅਸ਼ਿਸਟਤਾ - ਅਸੱਭਿਆ 2. ਸਰਮਾਇਆ - ਪੂੰਜੀ 3. ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ - ਇੱਛਾਵਾਨ 4. ਜਗਿਆਸੂ - ਉਤਸੁਕ
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਤੁਰਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਪਾਠ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਲ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. 'ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ' ਲੇਖ ਕਿਸਦਾ ਹੈ? 2. 'ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ' ਦਾ ਜਨਮ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ? 3. ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕਿਸ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ?
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਸੰਖੇਪਾਤਮਕ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਲੰਮੇ ਪੈਂਡੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? 2. ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਦਲ ਤੁਰਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਕਹਾਣੀ - ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ
ਕਹਾਣੀਕਾਰ:- ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਉਦੇਸ਼	ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ - ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।
ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ	1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ ਕੀ ਹੈ? 2. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਢੰਗ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?
ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ	• ਸਮਾਰਟ ਬੋਰਡ, ਜੂਮ, ਸਕਰੀਨ ਸ਼ੈਅਰਿੰਗ
ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ	ਕਿਤਾਬ, ਮੋਡਲ, youtube, https://youtu.be/66z-T9qROag
ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ	ਛੁੱਟੀਆਂ ਕੱਟਣ ਆਇਆ ਫੌਜੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਠੰਠੀ ਖਾਗ ਵਿਖੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਰੂਮਾ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਲੜ ਰਹੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਰੰਤੂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਬਲਦ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਉਸੇ ਬਲਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬਿਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂਯ ਅੱਪੜਨਾ, ਫਰਕੇ, ਪੈਂਡਾ ਆਦਿ।
ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	ਅਧਿਆਪਕ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ। ਅੱਪੜਨਾ - ਪਹੁੰਚਣਾ, ਫਰਕੇ - ਕੰਬੇ ਪੈਂਡਾ - ਰਸਤਾ।
ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ	ਕਹਾਣੀ Inact ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
ਦੁਹਰਾਈ	ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. ਜਸਵੰਤ ਕੌਣ ਸੀ? 2. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ?
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ - ਉੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਕਿਉਂ ਸੀ? 2. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ?
ਮੁੱਲਾਂਕਣ	ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਾ ਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਇਕਾਂਗੀ - ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ
 ਇਕਾਂਗੀਕਾਰ - ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

<p>ਉਦੇਸ਼</p>	<p>ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਵਿਧਾਵਾਂ - ਕਵਿਤਾ, ਨਾਟਕ, ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵੱਖ - ਵੱਖ ਕੌਸ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ।</p>
<p>ਪੂਰਵ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ? 2. ਮਨਜੀਤ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?
<p>ਤਕਨੀਕੀ ਯੰਤਰ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ਸਮਾਰਟ ਬੋਰਡ, ਜੂਮ, ਸਕਰੀਨ ਸ਼ੈਅਰਿੰਗ
<p>ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਕਿਤਾਬ, https://youtu.be/66z-T9qROag</p>
<p>ਵਿਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ</p>	<p>ਨਾਟਕ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਰੋਟੀ ਟੁੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰ - ਵਾਰ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਡਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।</p>
<p>ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਂਗੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।</p>
<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ</p>	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਆਹੇ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਏ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ:- ਤੁਰਤ, ਕਲੇਸ਼, ਲੈਕ, ਮਨਸੂਬਾ</p>
<p>ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ</p>	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਇਕਾਂਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ। 1. ਤੁਜਤ - ਫੌਰਨ 2. ਕਲੇਸ਼ - ਝਗੜਾ 3. ਲੈਕ - ਯੋਗ 4. ਮਨਸੂਬਾ - ਯੋਜਨਾ</p>
<p>ਕਲਾਤਮਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ</p>	<p>ਇਕਾਂਗੀ Inact ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।</p>
<p>ਦੁਹਰਾਈ</p>	<p>ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਸਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>
<p>ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ</p>	<p>ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅਰਥ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. ਮਨਜੀਤ ਨੇ ਕਦੋਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ? 2. ਸੁਖਦੇਵ ਦਾ ਬਾਪੂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ?</p>
<p>ਮੁੱਲਾਂਕਣ</p>	<p>ਇਸ ਇਕਾਂਗੀ ਤੋਂ ਨੂੰਹ - ਸੱਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚਲੇ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।</p>